

सर्वोच्च अदालत, एक न्यायाधीशको इजलास

माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट

फैसला

070 -WO - 0197

मुद्दा:- उत्प्रेषणयुक्त परमादेश ।

नेपाल क्लेरिङ हाउस लि. कमलादी काठमाण्डौका अधिकारप्राप्त ऐ.का प्रमुख
कार्यकारी अधिकृत निलेशमान सिंह प्रधान-----१ **निवेदक**

विरुद्ध

श्री नियन्त्रक, प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ---१
श्री प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय, बिज्ञान प्रविधि तथा वातावरण
मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं -----१ **विपक्षी**

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) बमोजिम यस अदालतमा
दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर निम्नानुसार रहेको छ :-
निवेदक कम्पनी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको Automated Cheque Clearing System को कार्य
गर्ने नेपाल क्लियरिङ हाउस, पब्लिक लिमिटेड कम्पनीका नामबाट संस्थापना भई देश भरि
११३ वटा बैङ्क तथा वित्तिय संस्थाहरू मार्फत चेक क्लेरिङको कार्य सफलतापूर्वक सञ्चालन
गरिरहेको आफ्नो छुट्टै भौतिक पूर्वाधार समेत रहेको आफ्नो उद्देश्य बमोजिमका कार्यहरू गर्न
योग्य, सक्षम र अनुभवी मानव स्रोतले सम्पन्न कम्पनी हो ।

निवेदक कम्पनी Automated Cheque Clearing System को कार्य गर्ने नेपालको
प्रतिष्ठित तथा विश्वासिलो कम्पनी भएकाले कम्पनीले कानूनले प्रदान गरेका र आफ्ना कार्य
क्षेत्र भित्र पर्ने कार्यहरू थप गर्दै जाने लक्ष्य अनुरूप प्रमाणीकरण गर्ने निकायको रूपमा कार्य
गर्नका लागि विद्युतिय (इलोकट्रोनिक) कारोवार ऐन, २०६३ को दफा १६ र विद्युतिय

कारोवार नियमावली, २०६४ को नियम १२ बमोजिम इजाजतपत्रको लागि आवश्यक विवरण पेश गरी प्रत्यर्थी प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मिति २०६९।१२।९ मा निवेदन दिएका थियौं ।

उक्त मितिको निवेदन उपर कारवाही हुँदा “त्यस लिमिटेडले प्रमाणिकरण गर्ने निकाय (CA) को रूपमा काम गर्नको लागि विद्युतीय कारोवार नियमावली, २०६४ को नियम १२ को उपनियम (१) को खण्ड (घ) बमोजिम त्यस लिमिटेडको कम्प्यूटर सम्बन्धी कामको कम्तिमा दश वर्षको अनुभव भएको नदेखिँदा मिति २०७०।१।२ को यस कार्यालयको निर्णयानुसार प्रमाणीकरण गर्ने निकायको रूपमा काम गर्न योग्य नभएको व्यहोरा आदेशानुसार जानकारीका लागि अनुरोध गरिन्छ” भन्ने व्यहोराको पत्र मिति २०७०।१।७ मा प्राप्त हुन आयो ।

मिति २०६९।१।२० मा संस्थापना भएको Nepal Certifying Company Pvt. Ltd लाई प्रमाणीकरण निकायको रूपमा इजाजत प्रदान गरेको र निवेदक कम्पनीलाई समान कानूनी अवसरबाट वञ्चित गर्ने कार्य पक्षपाती एवं गैरकानूनी पूर्ण भएको प्रष्ट छ। निवेदक कम्पनी प्रमाणीकरण निकायको रूपमा कार्य गर्ने सक्षम छ । त्यसैले विद्युतीय (इलेक्ट्रिक) कारोवार ऐन, २०६३ दफा १६ र विद्युतीय कारोवार नियमावली, २०६४ को नियम १२(१) मा प्रमाणीकरण गर्ने निकायको रूपमा काम गर्न निवेदन गरेका हौं । कम्प्यूटर सम्बन्धी कामको १० वर्ष योग्यता भएका कुशल जनशक्ति निवेदक कम्पनीमा कार्यरत रहेको प्रमाण कागजातहरू संलग्न गरी खुलाई पेश गरेकोमा मूल्याङ्कन नै नगरी पक्षपातपूर्ण तवरले गरेको गैर कानूनी निर्णय बदर योग्य छ । यसरी विद्युतीय कारोवार नियमावली, २०६४ को नियम १२ को उपनियम (१)(घ) को व्यवस्थालाई मात्र छुट्याएर हेर्न र व्याख्या गर्न मिल्ने अवस्था समेत देखिँदैन । विधायिकी कानूनको सही मनसाय वा उद्देश्य पत्ता लगाउन त्यसको सम्पूर्ण व्यवस्थाहरूको व्याख्या गरी हेर्नुपर्छ । निवेदक कम्पनीको विश्वास, क्षमता नजर अन्दाज गरी Nepal Certifying Company Pvt. Ltd लाई एकाधिकार दिने दुषित मनसायले गरेको निर्णय पूर्वाग्रह युक्त र गैरकानूनी कार्य भएको हुँदा प्रत्यर्थीको कार्य बदर गरिपाउँ भन्ने व्यहोराको यस अदालतमा पर्न आएको निवेदन पत्र ।

नियम बमोजिम आजको दैनिक मुद्दा पेशी सूचीमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदन सहित मिसिल संलग्न कागजातहरू अध्ययन गरी निवेदकका

तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री महेन्द्र कान्त मैनालीले प्रस्तुत गर्नु भएका बहस जिकीर समेत सुनी निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी गर्न मिल्ने नमिल्ने के रहेछ, सोही विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।

निर्णय तर्फ बिचार गर्दा, निवेदक कम्पनी Automated Cheque Clearing System को कार्य गर्ने नेपालको प्रतिष्ठित तथा विश्वासिलो कम्पनी भएकाले आफ्ना कार्य क्षेत्र भित्र पर्ने कार्यहरू थप गर्दै जाने लक्ष्य अनुरूप प्रमाणीकरण गर्ने निकायको रूपमा समेत कार्य गर्न इजाजतपत्र पाउँ भन्ने प्रस्तुत रीट निवेदनको मुख्य जिकिर रहेको देखियो । यसमा निवेदक कम्पनीले सो बमोजिमको जिकिर लिदै प्रत्यर्थी कार्यालयमा निवेदन दिएको भएतापनि प्रत्यर्थी कार्यालयबाट मिति २०७०।१।७ मा विद्युतीय कारोवार नियमावली, २०६४ को नियम १२ को उपनियम (१)को खण्ड(घ)बमोजिम त्यस लिमिटेडको कम्प्यूटर सम्बन्धी कामको कम्तिमा दश वर्षको अनुभव भएको नदेखिँदा मिति २०७०।१।२ को यस कार्यालयको निर्णयानुसार प्रमाणिकरण गर्ने निकायको रूपमा काम गर्न योग्य नभएको भन्ने ब्योहोरा को पत्र निवेदक कम्पनी लाई पठाएको देखिन्छ ।

निवेदक कम्पनीले आफु Automated Cheque Clearing System को कार्य गर्ने नेपालको एक मात्र प्रतिष्ठित तथा विश्वासिलो कम्पनी भएकोले लक्ष्य अनुरूप प्रमाणिकरणको कार्य गर्ने निकायको रूपमा आफुलाई स्थापित गर्न समेत सक्षम भएको भन्ने दावी जिकिर रहेको भएतापनि Cheque Clearing System को कार्य गर्दै आएको भन्ने आधारमा मात्र प्रमाणीकरण गर्ने निकायको रूपमा निवेदक कम्पनीलाई मान्न सकिने पर्याप्त आधार छ भन्न सकिने अवस्था देखिन आउदैन । निवेदक स्वमले पनि विद्युतीय कारोवार नियमावली, २०६४ को नियम १२ को उपनियम (१)को खण्ड (घ) बमोजिम को योग्यता पुगेको भनी भन्न सकेको देखिदैन । यस अवस्थामा प्रत्यर्थी प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालयले निवेदकलाई प्रमाणिकरण गर्ने निकायको रूपमा काम गर्न अनुमती दिन नमिल्ने भनी मिति २०७०।१।२ मा भएको निर्णय नियम र कानून सम्मत रहेको मान्नु पर्ने देखिन आयो । विपक्षी प्रमाणिकरण नियन्त्रकको कार्यालयले मिति २०७०।१।२ मा गरेको निर्णयले निवेदकको कुनै पनि सवैधानिक एवं कानूनी हकमा आघात परेको वा अपुरणिय क्षति पुगेको भन्ने कुरा प्रथम दृष्टिमा नै देखिन नआएकोले विपक्षीको नाममा कारण देखाउ लगायत आदेश जारी गरी लिखित जवाफ समेत मगाई रहनुपर्ने अवस्था देखिएन ।

तसर्थ,कानून बमोजिमको योग्यता पुगेको भनी निवेदकले नै देखाउन नसकेको अवस्थामा बिपक्षीहरुबाट लिखित जवाफ समेत मगाई रहनु पर्ने प्रयोजन नदेखिनाले प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठर्हछ । प्रस्तुत रिट निवेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : खेमकुमारी बस्नेत
कम्प्यूटर : रानु पौडेल

ईति सम्बत् २०७० साल भदौ २६ गते रोज ४ शुभम्----- ।